

Julien Sandrel

Camera minunilor

Traducere din franceză de Ela Negreanu

1

10:32

— Louis, e timpul! Haide, nu-ți mai zic încă o dată, scoală-te și îmbracă-te, o să întârziem, e deja 9:20.

Cam așa a început ceea ce urma să devină cea mai rea zi din viața mea. Încă n-o știam, dar avea să existe un „înainte” și un „după” această zi de sâmbătă, 7 ianuarie 2017, ora 10:32. Pentru totdeauna, o să existe acest „înainte”, acest minut precedent pe care mi-aș dori să-l încremesc pe veci, aceste zâmbete, aceste momente de fericire efemere, aceste imagini întipărite definitiv în ungherele întunecate ale creierului meu. Pentru totdeauna, o să existe acest „după”, acest „de ce”, acest „măcar dacă”, aceste lacrimi, aceste țipete, acest rimel scump prelins pe obrajii mei, aceste sirene urlând, aceste priviri pline de o compasiune grețoasă, aceste tresăriri incontroabile ale stomacului meu refuzând să accepte. Însă toate, bineînțeles, îmi erau necunoscute atunci, un secret pe care doar zeii — dacă existau, lucru de care mă îndoiam profund — puteau să-l știe. Oare ce-și ziceau divinitățile la 9:20? Unul în plus, unul în minus, ce mai contează?

Esti sigur? Nu chiar, dar de ce nu? Adevărat, în fond, de ce nu, doar n-o să se sfârșească lumea. Eu eram departe de tot, departe de zei, departe de propria inimă. Eram doar eu în această clipă precisă, atât de apropiată de punctul de cotitură, de ruptură, de unde nu te mai poți întoarce. Eram eu, tunam și fulgeram împotriva lui Louis care, evident, nu făcea niciun efort.

Îmi spuneam atunci că puștiul ăsta mă scoate din minți. De o jumătate de oră mă chinuiam din răspuțeri să-l cobor din pat, dar nimic nu dădea rezultat. Aveam întâlnire la prânz cu mama pentru *brunch*-ul nostru — calvarul meu lunar — și plănuiisem s-o iau mai întâi pe bulevardul Haussmann ca să-mi cumpăr niște pantofi roșu-aprins la care visam de când începuseră reducerile. Voiam să-i etalez luni, la ședința cu marele boss de la Hégémonie, compania de produse cosmetice pentru care lucram zi și noapte de 15 ani. Conduceam o echipă de 20 de persoane fidele nobilei cauze a dezvoltării de reclame și de inovații la o marcă de șampoane care înlăturau până la 100% mătreața — „până la” însemna că o femeie dintre cele două sute mobilizate să testeze produsele își văzuse părul scăpat complet de scuame. Un motiv de mândrie pentru mine la vremea respectivă fusese că obținusem, după aprige lupte cu departamentul juridic de la Hégémonie, permisiunea de a folosi această afirmație. Crucială pentru vânzări, pentru creșterea anuală a salariului meu, pentru vacanțele estivale cu Louis și pentru noii pantofi.

După câteva bombăneli vagi, Louis s-a decis să se supună, și-a tras pe el niște blugi mult prea strâmți și cu talia mult prea joasă, și-a dat cu puțină apă pe față, a petrecut cinci minute ciufulindu-și savant părul, a refuzat

să-și pună o căciulă — în ciuda dimineții foarte reci —, a mormăit niște frânturi de conversație greu de descifrat, dar al căror conținut îl cunoșteam (de ce trebuie să vin cu tine...), și-a pus ochelarii de soare, a apucat skateboardul — o placă murdară, plină toată de desene și pentru care una-două trebuia să cumpăr rotile de competiție —, și-a îmbrăcat geaca roșie ultralight Uniqlo, a înhățat un pachet de biscuiți cu ciocolată — acceptând să înghită niște piure de fructe ca atunci când avea cinci ani — și a chemat, în sfârșit, liftul. M-am uitat la ceas. 10:21. Perfect, încă aveam timp să realizăm planul pe care-l calculasem la secundă, îmi luasem o marjă consistentă, întrucât programul de trezire al domnului Louis cel Mare avea o durată complet aleatorie.

Era o vreme splendidă, un cer de iarnă albastru, fără nori. Întotdeauna mi-au plăcut luminile reci. N-am întâlnit nicăieri un cer mai albastru și mai pur decât la Moscova, atunci când am fost într-o deplasare de serviciu. Capitala Rusiei este pentru mine regina cerului de iarnă. Acum Parisul căpătase un aer moscovit și ne arunca ocheadă strălucitoare. După ce-am părăsit apartamentul nostru din arondismentul al zecelea, Louis și cu mine am luat-o pe lângă canalul Saint-Martin, în direcția Gării de Est, strecurându-ne printre familii ieșite la plimbare și turiști hipnotizați de spectacolul unei șalupe trecând prin ecluza podului Eugène-Varlin. Mă uitam la Louis care aluneca repede înaintea mea pe placa lui cu rotile. Eram mândră de micul bărbat în devenire. Ar fi trebuit să i-o spun — asemenea gânduri sunt menite să fie exprimate, altfel nu folosesc la nimic —, dar n-am făcut-o. În ultima vreme, Louis s-a schimbat mult. Printr-un puseu de creștere proprie vârstei, a trecut de la fizicul unui băiețel

plăpând la cel al unui adolescent de înălțime onorabilă, cu o fărâma de barbă conturându-se pe obrajii rotunzi, încă lipsiți de coșuri. Se profila o înfățișare frumoasă.

Totul mergea prea repede. Un moment, parcă m-am și văzut pășind agale pe cheiul Valmy, împingând cu mâna dreaptă un cărucior albastru-petrol și, în stânga, ținând telefonul. Cred că imaginea m-a făcut să schițez un zâmbet. Ori l-am inventat a posteriori? Am un gol în memorie, e foarte dificil să-mi amintesc gândurile din respectivele clipe, totuși atât de importante. Dacă m-aș putea întoarce în timp cu câteva minute, aș fi mai atentă. Dacă m-aș putea întoarce în timp cu câteva luni, cu câțiva ani, aș schimba atâtea lucruri.

Am auzit răsunând ultimul cântec al lui The Weeknd, pe care Louis mi-l instalase ca sonerie la smartphone. Era JP. Rahat! De ce mă suna superiorul meu ierarhic sâmbătă dimineață? Bineînțeles, se mai întâmplase, nu poți lucra pentru o companie ca Hégémonie fără să trebuiască să te ocupi de câteva urgențe. Acum, când mă gândesc, când aud pe cineva zicând „urgență“, cuvântul are o cu totul altă semnificație. Niciodată n-o să-l mai folosesc pentru a mă referi la o prezentare ce trebuie pusă la punct, la un test pentru consumatori ce trebuie lansat, la un flacon al cărui design trebuie aprobat. Despre ce urgențe vorbim, de fapt? Cine e în pericol de moarte? Însă asta n-o știam în clipele acelea. Mă întrebam doar ce voia să-mi comunice JP atât de urgent și presimțeam că avea legătură cu ședința de luni. Urgență absolută, deci. Vitală. Am răspuns fără să ezit, abia observându-l pe Louis, care încetinise și venise lângă mine, dorind în mod evident să-mi vorbească. I-am făcut semn că discutam cu cineva la telefon, nu vedea? El a spus ceva în barba lui mijită,

mormăind că era un lucru important, cred. Mimând importanța subiectului. N-o să știu niciodată despre ce voia să-mi vorbească.

Sunt sigură că ultimele mele gânduri despre fiul meu au fost negative. Ceva referitor la nevoia lui permanentă de atenție, la faptul că nu puteam să am un minut pentru mine, la egoismul lui de adolescent, la nevoia mea de a răsufla un pic, rahat! Cred că ultimul cuvânt ce mi s-a format în cap despre acest omuleț, carne din carnea mea, pe care l-am legănat mii de ore, cu care am cântat mii de ore, care mi-a oferit atâtea râsete, atâta mândrie și bucurie, ultimul cuvânt pe care l-am rostit mintal în creierul meu anchilozat a fost chiar nenorocitul cuvânt al lui Cambronne¹. Ce rușine! Ce amintire nedreaptă!

Louis a pufnit, a înhățat casca audio roșie ce-i atârna la gât, și-a îndesat-o pe cap cu un gest prea brutal, a aruncat ceva de genul că oricum așa sunt eu mereu, nu mă gândesc decât la serviciu, apoi a accelerat împingându-se cu piciorul drept și și-a lansat skateboardul pe trotuarul în pantă. Dacă n-aș fi fost la telefon cu JP — urgența era o problemă cu niște diapozitive Powerpoint ce trebuiau refăcute —, aș fi avut un reflex de mamă, o chestie care ne face să strigăm „stai mai încet, mergi prea repede“ și care îl exasperează pe orice copil trecut de clasa pregătitoare, o chestie care, teoretic, nu folosește la nimic, dar care, practic, poate oricând să trezească o conștiință pe jumătate adormită. Strigătul a rămas în mintea mea. La

¹ Este vorba despre cuvântul *merde* (rahat, căcat), numit adesea „cuvântul lui Cambronne“, cu referire la un pasaj din *Mizerabili* în care Victor Hugo descrie Bătălia de la Waterloo. Generalul francez Pierre Cambronne ar fi rostit acest cuvânt după ce generalul englez Charles Colville îl somase să se predea. (N.t.)

Hégémonie nu prea ești bine văzută dacă ai copii, chiar dacă politica oficială e clară: Hégémonie susține egalitatea dintre bărbați și femei, Hégémonie investește pentru succesul femeilor în societate. Întotdeauna există o prăpastie între teorie, politica afișată, și practică, cealaltă față a organizației, acele subînțelesuri care duc la un procent de femei ridicol de mic în comitetele executive ale marilor firme. De când mă știu, m-am zbatut să ajung în posturi înalte, așa că era exclus să dau dovadă de vreo grijă maternă în toiu unei convorbiri pe teme de serviciu, chiar și sâmbăta, chiar și la ora 10:31.

În timp ce JP îmi descria liniștit modificările de efectuat duminică, eu îl urmăream cu un ochi distrat pe Louis care, hotărât lucru, mergea prea repede. Am observat căștile puse pe urechi și îmi amintesc limpede că mi-am exprimat în sinea mea speranța că n-a dat muzica prea tare și că e conștient de viteza lui. Am scuturat din cap spunându-mi că era mare acum, că trebuia să nu mă mai îngrijorez la tot pasul pentru el din orice, din nimic, mai ales din nimic. Incredibil câte gânduri se formează brusc în doar câteva secunde. Incredibil în ce măsură câteva secunde pot apoi să ți se fixeze dureros în creier.

Arunc o ultimă privire spre ecranul smartphone-ului, e 10:32. Îmi zic că trebuie să-i închid lui JP în maximum trei minute, fiindcă suntem în apropierea stației de metrou.

Aud un zgomot surd, ce mă duce cu gândul la sirena unui pachebot în pericol. E un camion. Ridic capul și timpul încremenește. Mă aflu doar la o sută de metri, dar rumoarea trecătorilor este atât de puternică, încât am impresia că sunt deja la fața locului. Telefonul meu se sparge de asfalt. Urlu. Piciorul mi se răsuțește, cad, mă

ridic, îmi scot pantofii cu toc și alerg cum n-am alergat niciodată. Camionul s-a oprit. Nu sunt singura care urlă. Vreo zece persoane care stăteau la masă la soare — într-o frumoasă dimineață de iarnă — au sărit în picioare. Un tată îi acoperă ochii fiului său. Câți ani are? Patru, cinci, probabil. O astfel de scenă nu e pentru el. Nici chiar în filme, o scenă de felul ăsta nu e arătată. Nimănuui. Poate fi cel mult sugerată. Un dram de pudoare în această lume de brute, vă rog. Mă apropii, urlu iar, mă arunc pe jos, simt că-mi zdrelesc genunchii, dar nu simt nicio durere. Nu din cauza asta, în orice caz. Louis. Louis. Louis. Louis. Dragostea mea. Viața mea. Cum să descrii indescriptibilul? Un martor la întreaga scenă a folosit mai târziu termenul „lupoaică”. Urlete de lupoaică pe care o spinteci. Mă lupt, zgârii solul, corpul îmi tremură, țin în mâini capul lui Louis. Știu că nu trebuie atins, că nu trebuie mișcat nimic, dar nu pot. Mereu aceeași distanță dintre teorie și realitate. Nu mă pot hotărî să-l las pe jos fără să fac nimic. Totuși, îi țin capul și nu fac nimic altceva decât să aștept plângând, verificându-i întruna răsuflarea. Respiră? Respiră. Nu mai respiră. Respiră iar. Ajutoarele sosesc în timp-record. Un pompier se ocupă de mine ori mai degrabă încearcă să mă smulgă de lângă corpul lui Louis. Îi trag o palmă. Îmi cer scuze. Îmi zâmbește. Îmi amintesc tot. Gesturile lui deopotrivă ferme și blânde, nasul dizgrațios, vocea liniștitoare, cuvintele lui atât de convenționale, ambulanța care se îndepărtează. Prind câteva frânturi. Urgențe pediatrice. Spitalul Robert Debré. Terapie intensivă. O să fie bine, doamnă. Nu, n-o să fie. Vă conduc. Mă prăbușesc. El mă prinde. Mușchii, încordați la maximum după accident, mi-au cedat. Sunt așezată pe un scaun din cafeneaua scăldată de soare. Corpul

meu nu mai răspunde. Măruntaiele mi se strâng, vomit micul dejun pe masa din acest local hipsteresc care s-a golit cât ai clipi. Mă șterg la gură, beau un pahar cu apă și ridic capul.

Nimic nu s-a schimbat în jur, cerul e la fel de albastru, la fel de pur. Mă uit la ceas. Și el s-a spart. Cadranul e fisurat, acele, înțepenite. Un martor neclintit. Arată tot 10:32.

O dimineață

Mă numesc Louis, stau la Paris, am doisprezece ani și jumătate, curând, treisprezece. Îmi plac la nebunie fotbalul, desenele animate japoneze, Maître Gims², canalele YouTube dedicate jocului Pokémon, pasta pentru tartine care conține mai mult ulei de palmier decât uleiul de palmier (ador gluma asta), filmele din anii '90 și 2000 (nu, nu e ceva demodat ca pasiune), mirosul tobelor de eșapament, skateboardurile în culori țipătoare, sânii doamnei Ernest — profa de mate, mate-matica fără sânii doamnei Ernest —, bunica mea Odette — care e super —, mama (în cele mai multe dintre zile).

În afară de asta, cred că sunt mort.

De obicei, nu-mi prea place să-mi povestesc viața, dar, având în vedere circumstanțele și fiindcă voi sunteți aici, mai bine să vă explic puțin cu cine aveți de-a face și ce s-a întâmplat.

Locuiesc singur cu mama. O cheamă Thelma. Cu ea mi-am trăit ultima dimineață. Mi-ar plăcea să vă spun că a fost o dimineață nemaipomenită, că am petrecut clipe

² Cântăreț și compozitor congolez, născut în 1986, pe numele său real Gandhi Djuna. (N.t.)

minunate împreună, că ne-am îmbrățișat tandru și ne-am spus vorbe dulci. De fapt, era o dimineață de o banalitate dezolantă; în definitiv, e și normal. Nu trăiești fiecare oră a fiecărei zile de parcă e ultima, ar fi epuizant. Trăiești, atâta tot. Iar viața mea cu mama exact așa era.

Când mă gândesc acum la asta, dimineața era prin ea însăși perfectă. Știu bine că mama are o cu totul altă părere, știu bine că revede iar și iar în minte fiecare imagine din respectivele câteva minute, întrebându-se ce-ar fi trebuit să facă, ce-ar fi putut să schimbe. Eu cunosc răspunsul, dar cu siguranță ea n-ar fi de acord: nimic.

Un răspuns ciudat când știi că dimineața petrecută împreună s-a rezumat la: mama încearcă să mă smulgă din pat, eu bodogănesc, mă mocăi, continui să bodogănesc. Așa se vedeau lucrurile din afară. Așa le vedeam și eu. Acum, că m-am detașat puțin (mai mult), îmi dau seama de senzațiile mele. De emoția difuză, de fiorii cerebrali care nu devin perceptibili decât atunci când nu mai există altceva. Puterea obișnuinței. Bucuria obiceiurilor. Veșnicul deliciu al ritualurilor familiale. Fleacurile vieții cotidiene care ne construiesc și care schimbă tot.

Dimineața aceea era plină de bunătați rituale. Clanța de la ușa care scârțâie a camerei mele, trezindu-mi un dram de conștiință, anunțând ziua ce urmează. Mami care pășește înăuntru, se apropie și își trece mâna prin părul meu, mângâindu-mă de la frunte spre ceafă — niciodată invers. Mami care șoptește „bună, puiule, e vremea să te scoli, inimioara mea“, de parcă aș mai avea doi sau trei ani. Clipa suspendată între somn și trezie, starea letargică în care visul și realitatea se confundă. Apoi sunetul oblonului metalic care se ridică, razele soarelui care mă lovesc în față, mormăitul meu. Mă întorc și-mi îndes capul sub pernă. Prima venire a lui mami

s-a încheiat. Brațele lui Morfeu prind iar putere, reiau un vis despre care nu voi păstra nicio amintire. Mama vine a doua oară, vocea îi devine mai insistentă, mai puțin blândă, mai fermă. Ca în toate zilele. Și ea cunoaște bine ritualul. Același de aproape treisprezece ani. Chiar dacă totul a devenit un reflex, și ea, și eu ne dăm seama care va fi atmosfera zilei după tonalitatea unei silabe rostite, după lungimea unui sunet gutural scos de ursul adolescent semiadormit. Azi atmosfera e veselă. E sâmbătă, știm. Avem timp la dispoziție, chiar dacă mami pretinde contrariul. Cunosc programul zilei, o cunosc pe mama, știu că mă trezește mai devreme ca să apuc să mă dezmeticesc.

Fac o mică paranteză, fiindcă știu la ce vă gândiți: cam bizar puștiul ăsta de doisprezece ani și jumătate care folosește asemenea cuvinte complicate, nu? În orice caz, colegilor mei din clasa a IX-a de la Colegiul Paul Éluard, vă pot spune că li se pare fishy (dubios, pentru cei trecuți de patruzeci de ani). E fishy să fii în clasa a IX-a la doisprezece ani și jumătate, oricum. Eu nu fac mare caz de asta, dar uite că așa vorbesc eu, nu pot altfel, și destul răd colegii de stilul frazelor mele, tratându-mă drept tocilar nesuferit, așa că mersi frumos dacă nu vă apucați s-o faceți și voi...

Unde eram? Ah da, vă povesteam. De câteva zile, aveam chef — aveam nevoie — să vorbesc cu mama despre o fată pe care am cunoscut-o la fotbal — da, există fete care joacă fotbal și da, pot fi drăguțe, trebuie să terminăm cu clișeele. Așteptam momentul potrivit. Suntem pudici mama și cu mine. Deloc genul care-și etalează sentimentele. Mai degrabă genul care le interiorizează. Momentul potrivit ca să vorbesc cu mama nu-i în cursul săptămânii. Se întoarce frântă de la